

طرح درس "تفکر سیستم ها"

نوع درس: نظری

گروه هدف: دانشجویان PhD مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

تعداد واحد درسی: ۲ واحد (نظری) پیش نیازها: -

مشخصات مدرسین:

نام	نام خانوادگی	رتبه	گروه	تلفن	ایمیل
لیلا	دشمنگیر	استاد	مدیریت و سیاستگذاری سلامت	۰۴۱ - ۳۱۷۷۵۹۸۸	leiladoshmangir@yahoo.com
کمال	قلی پور	دانشیار	مدیریت و سیاستگذاری سلامت	۰۹۱۴۳۰۶۳۴۷۷	dr.gholipourk@gmail.com

معرفی واحد درسی :

تفکر سیستمی یکی از موضوعاتی است که در نظام آموزشی ما از چشم دور مانده و چندان به آن پرداخته نشده است. نظام‌های آموزشی، چه در ایران و چه در سایر نقاط جهان، سوگیری بسیار شدیدی به سمت تفکیک رشته‌ها و نگاه تخصصی به هر حوزه دارند.

ما در مدرسه و دانشگاه می‌آموزیم که فیزیک را از شیمی، زیست‌شناسی را از روان‌شناسی، جامعه‌شناسی را از اقتصاد، و همه این‌ها را از سیاست جدا کنیم. در خود این رشته‌ها هم زیرمجموعه‌های تخصصی فراوانی به وجود آمده است. همین رویکرد تخصصی در محیط کار هم ادامه پیدا کرده است.

داستان فیل در تاریکی که ما آن را به نام مولوی می‌شناسیم، استعاره مناسبی برای درک این مشکل است. درست است که یکی از ما گوش فیل را می‌بینید و دیگری خرطوم و آن دیگری هم با دم سرگرم است، اما فیل، فقط یک فیل است.

هدف از ارائه درس تفکر سیستم‌ها؛ آشنایی عمیق با تفکر سیستمی به عنوان یک حوزه دانش، زمینه‌سازی برای تبدیل تفکر سیستم‌ها به رفتار مبتنی بر تفکر سیستم‌ها (در زندگی و تصمیم‌های فردی) و ترکیب دانسته‌ها و تجربیات با هدف شکل‌گیری نگرش مبتنی بر تفکر سیستم‌ها می‌باشد. برای این منظور لازم است شما با اصطلاحات و مفاهیم تفکر سیستم‌ها آشنا شوید و بدانید تفکر سیستمی چیست. در ادامه این توانمندی را کسب نمایید که مفاهیم و فنون مبتنی بر تفکر سیستم‌ها را در برنامه‌ها، تحلیل‌ها و اقدامات خود و دیگران در رهبری، مدیریت و سیاستگذاری نظام سلامت بکار گیرید.

هدف کلی :

آشنایی دانشجویان با تفکر سیستم ها بمنظور درک نظام سلامت بعنوان یک سیستم پیچیده و پیامدهای آن برای رهبری، مدیریت و سیاستگذاری

اهداف اختصاصی :

❖ انتظار می رود فراگیران بعد از گذراندن این دوره بتوانند :

۱. مفهوم تفکر سیستم ها و جایگاه آنرا در مدیریت سیستم ها بیان کنند.
۲. جایگاه تفکر سیستم ها در موفقیت و شکست برنامه ها تحلیل نمایند.
۳. با انواع سیستم ها و طبقه بندی آنها آشنا شوند.
۴. ساختار سیستم ها، حلقه های بازخورد مثبت و منفی را درک کنند.
۵. جایگاه علم سیستم ها در آموزش، پژوهش و یادگیری را درک کنند.
۶. جایگاه علم سیستم ها قانونگذاری و سیاستگذاری را درک کنند.
۷. جایگاه علم سیستم ها در برنامه ریزی راهبردی و ارزشیابی را درک کنند.
۸. با فنون تجزیه و تحلیل سیستم ها همچون تصاویر غنی (Rich picture) و پویایی سیستم ها آشنا شوند و آن را بکار گیرند.

برنامه اجرایی:

ردیف	عنوان	تهیه کننده	روش ارائه	تاریخ
۱	ارائه طرح درس (گروه بندی دانشجویان، تعیین سخنران برای سرفصل ها و ...)	دکتر دشمنگیر	حضوری - بحث و تبادل نظر	۱۴۰۳/۱۱/۳۰ ساعت - تا -
	اخذ نظرات و پیشنهادات دانشجویان درباره موضوع درس	دکتر قلی پور		
۲	مقدمه ای بر تفکر سیستم ها	دکتر قلی پور، دانشجویان	حضوری - بارش افکار، بحث	
۳	مقدمه ای بر تفکر سیستم ها	دکتر قلی پور، دانشجویان	حضوری - بارش افکار، بحث	
۴	انواع سیستم ها*	دکتر قلی پور- دانشجو	حضوری - ارائه، بحث، پرسش و پاسخ	
۵	ساختار سیستم ها، حلقه های بازخورد مثبت و منفی**	دکتر قلی پور- دانشجو	حضوری - ارائه، بحث، پرسش و پاسخ	
۶	تفکر ترکیبی و تفکر تحلیلی در مقایسه با تفکر سیستم ها *	دکتر قلی پور- دانشجو	حضوری - بارش افکار، بحث	
۷	ویژگیهای متفکران سیستم ها**	دکتر قلی پور- دانشجو	حضوری - ارائه، بحث، پرسش و پاسخ	
۸	مهارت های تفکر درباره سیستم ها*	دکتر قلی پور- دانشجو	حضوری - ارائه، بحث، پرسش و پاسخ	
۹	علم سیستم ها و آموزش و یادگیری**	دکتر دشمنگیر- دانشجو	حضوری - بارش افکار، بحث	
۱۰	علم سیستم ها، قانونگذاری و سیاستگذاری *	دکتر دشمنگیر- دانشجو	حضوری - ارائه، بحث، پرسش و پاسخ	
۱۱	علم سیستم ها و پژوهش**	دکتر دشمنگیر- دانشجو	حضوری - ارائه، بحث، پرسش و پاسخ	
۱۲	علم سیستم ها، برنامه ریزی راهبردی و ارزشیابی *	دکتر دشمنگیر- دانشجو	حضوری - ارائه، بحث، پرسش و پاسخ	
۱۳	فنون تجزیه و تحلیل سیستم ها**	دکتر دشمنگیر- دانشجو	حضوری - ارائه، بحث، پرسش و پاسخ	
۱۴	تصاویر غنی (Rich picture)	دکتر دشمنگیر- دانشجو یان	حضوری - کارگاهی	
۱۵	پویایی سیستم ها	دکتر دشمنگیر- دانشجو یان	حضوری - کارگاهی	
۱۶	پویایی سیستم ها	دکتر دشمنگیر- دانشجو یان	حضوری - کارگاهی	
۱۷	آزمون پایان ترم	دکتر دشمنگیر، دکتر قلی پور	حضوری	

* دانشجوی اول

** دانشجوی دوم

روش ارایه درس:

شیوه آموزش بر محوریت دانشجو استوار بوده و کلاس درس با استفاده از منابع و سرفصل های تعیین شده در چارچوب ضوابط دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز به صورت مشارکتی، کارگاهی، کار گروهی، بحث جمعی، سخنرانی و ارائه گزارش دانشجویان در ارتباط با سرفصل ها و پرسش و پاسخ اداره خواهد شد. بطوریکه دانشجویان مفاهیم مرتبط با سیاست ها، برنامه ها، ساختار، وظایف و کارکردهای نظام سلامت در دنیا و ایران را بصورت عمیق و تحلیلی بررسی خواهند نمود. برای این منظور باید کلیه مطالب ارائه شده توسط دانشجویان از منابع اصیل با ذکر رفرنس مربوطه استخراج گردند. انتظار می شود دانشجویان عزیز قبل از حضور در کلاس، مطالب ضمن مطالعه کافی، تسلط لازم در مباحث را داشته باشند. هر دانشجو در طول ترم ۵ مبحث را بصورت کاملاً تحلیلی از منابع متعدد و اصیل مطالعه نموده و در زمان تعیین شده با استفاده از وسایل آموزشی و روش های تدریس مناسب ارائه خواهد نمود.

راهنمای مطالعاتی دانشجو:

انتظار می رود دانشجویان عزیز مطابق طرح درس ارائه شده قبل از حضور در کلاس، مطالب درسی را مرور کرده و در بحث ها مشارکت فعال داشته باشند، چرا که حضور ذهن عزیزان منجر به یادگیری عمیق تر خواهد گردید. انتظار داریم دانشجویان مطابق برنامه توافق شده در کلاس و برنامه اجرایی مندرج در طرح درس، سخنرانی تحلیل خود را برای مدت حداقل یک ساعت و ۳۰ دقیقه برنامه ریزی و آماده نموده و به صورت مشارکتی و بحث گروهی ارائه نمایند. بطوریکه محوریت آموزش متوجه دانشجویان گردیده و به طور مداوم دانشجو و مدرس در نقش یکدیگر ظاهر شوند.

علاوه بر این انتظار داریم دانشجویان گرامی برای عناوین مشخص شده از منابع اصیل شواهد علمی قابل اتکا مطالعه و مستند نمایند. دانشجویان محترم باید از شیوه های آموزشی مناسب برای جلب مشارکت حاضرین در جلسه سود برده و مطالب را بصورت مبتنی بر مباحثه و با ذکر شواهد و آمار ارائه و هدایت نمایند. دانشجویان محترم مباحثی که ارئه می دهند باید ۴ سوال (با استفاده از انواع مختلف سوالات) طراحی نموده و در جلسه بعد از سخنرانی تحویل دهند.

امید آن داریم تا ضمن یادگیری و بکار بردن آموخته ها در موقعیت های شغلی آینده، مشاوره آگاه و امین برای دیگران باشیم و با تکیه بر آگاهی، بینش صحیح و بهره جستن از خرد جمعی فردایی نیکوتر برای ایران عزیزمان ترسیم نمائیم.

نحوه ارزشیابی :

ارزشیابی جامع دانشجویان شامل موارد زیر خواهد بود:

- ارائه مطلب و گزارش کار بر اساس برنامه تدوین شده : ۵ نمره
- انجام تکالیف و پروژه های مشخص شده: ۵ نمره
- آزمون پایان دوره (مطابق برنامه امتحانات دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی): ۱۰ نمره

حداقل نمره قبولی برای این درس : بر اساس کوریکولوم

تعداد ساعات مجاز غیبت برای این واحد درسی : مطابق آئین نامه های آموزشی مصوب دانشگاه

منابع توصیه شده توسط مدرسین:

۱. کافمن، د. (۱۴۰۱). سیستمهای یک: مقدمهای بر تفکر سیستمها. ترجمه دکتر ابولفتح لامعی. تبریز، انتشارات پژواک البرز.
۲. لامعی، ا. (۱۴۰۱). مقدمه ای بر مبانی و کاربردهای تفکر سیستمها. تبریز، انتشارات پژواک البرز.
۳. مشایخی، ع. (۱۳۹۶). پویایی شناسی سیستمها، انتشارات آریانا قلم.
4. Jay W. Forrester, Principles of Systems. 1968.
5. Donella H. Meadows, Thinking in Systems: A Primer. 2008.
6. Peter M. Senge, The Fifth Discipline: The Art & Practice of The Learning Organization. 2006.

اطلاعات تماس:

مدرس / مدرسین دوره (تلفن ، ایمیل و ...):

دکتر کمال قلی پور

تلفن : ۳۱۷۷۵۹۹۳

ایمیل : dr.gholipourk@gmail.com

دکتر لیلا دشمنگیر

تلفن : ۳۱۷۷۵۹۸۸

ایمیل : leiladoshmangir@yahoo.com

کارشناس آموزشی (تلفن ، ایمیل و):

سرکار خانم صائی : ۳۱۷۷۵۹۸۶

با آرزوی موفقیت روز افزون